

kassen. Men paa den anden Side er der ingen Mening i ikke at indvinde noget ved de nye Retsafgifter. Ganske vist tror jeg ikke, jeg vil gaa saa vidt som det Lovforslag, der blev forelagt for Landstinget forrige Aar. Naar jeg skal være ærlig, tror jeg nok, at Ministeriet var gaaet noget for højt op med Afgifterne, til Gengæld gik Landstinget noget for lavt ned. Sagen er den, at i Øjeblikket ere de Indtægter, Statskassen faar af Afgifterne for at procedere her i Landet, meget lave, saa lave, at jeg i min Sagførertid aldrig regnede med dem. Naar Folk spurgte mig, hvad de positive Udgifter ved Højesteret beløb sig til, svarede jeg: næsten ingenting, ca. 100 Kr., og det slaar næsten altid til, naar det ikke kommer til at dreje sig om særlig store Beløb. Da derfor det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (Sabroe) fortalte, at Udgifterne ved hans 3 Sager ved Højesteret vare opgivne til 3,000 Kr., regnede jeg ud, hvad Statskassen vilde faa, nemlig ca. 100 Kr. pr. Sag, altsaa ikke mere end 10 pCt. af det, alle 3 Retssager vilde koste.

Men nu er det saa, at foruden at Ordføreren for det radikale Parti er imod Retsreformen, ville De træffe mange Jurister ogsaa ude i Landet, der sige akkurat det samme, de sige: Kunne vi ikke beholde det gamle og lave lidt om paa det, men lad os dog blive fri for Retsreformen! Jeg vil gerne forklare, hvorledes disse Ytringer kunne fremkomme, og der vil jeg for Resten tage mig selv med, at jeg ogsaa kan være fremkommen med lignende Udtalelser tidligere. For det første er der dette, at der er mange Jurister, der ikke have læst Loven af 26. Marts 1909, og dertil er der mange gode Grunde. For det første har man, i det mindste havde jeg, saa meget at bestille i den daglige Virksomhed, at man slet ikke har Tid til det. Jeg var optagen fra Morgen til Aften og havde nok at bestille, og naar man skulde have Hvile eller Ferie, fristede Retsplejereformen just ikke. Men endelig kommer det til, at man er bleven saa træt og saa led og ked af at tale om alt dette med Retsreformen. Husk paa, at den har staaet som et Løfte, et uindfriet Løfte i 60 Aar. Jeg erindrer to Historier, som ere fortalte mig, og som vist ere sande. Den ene er om en nu afdød Højesteretsassessor, der døde som den ældste Assessor i Højesteret. Der var et Tidspunkt i hans Liv, hvor han ikke vilde søge Embede, men hellere vente til Retsreformen blev gennemført. Saa husker jeg, at det er for-

talt mig, at min Bedstefader, der døde i 1879 i en Alder af 78 à 79 Aar, paa et Tidspunkt i sit Liv heller ikke vilde søge Embede, før Retsreformen kom. Jeg har nu foretrukket at handle efter de Love, vi havde, og har trøstet mig med, at den Dag, da Retsreformen traadte ud i Livet som et fait accompli, skulde jeg nok faa Tid til at sætte mig ind i Loven. Det fik jeg da ogsaa, da jeg blev Justitsminister.

Saa er der en rent praktisk Grund. De maa huske paa, at der er mange Jurister, som af personlige Grunde ikke ere glade ved Retsreformen. Der er for det første alle de Dommere, som ere gamle, og som ræsonnere saadan: Vi gaa af den Dag, Retsreformen træder i Kraft, og de ere naturligvis ikke glade for den. Men de ere ikke de værste; de værste ere dem, der ikke kunne gaa af, som vel ere højt oppe i Alderen, men ikke ere saa gamle, at de kunne faa deres Afsked. De vide, at naar den Dag kommer, skulle de lære Loven, og det er nu ikke saa let. Det er ikke gjort med at læse de 1013 eller 1014 Paragraffer, men det gælder om at lære dem, og det er noget ganske andet, lære dem i deres indbyrdes Sammenhæng og Forstaaelse. Og saa at udøve den, det er igen noget nyt og noget ganske andet. Det er noget, som er Dommerstanden ganske ukendt, dette at skulle sidde Ansigt til Ansigt med Offentligheden, saa at Offentligheden kan se, hvad det er, Dommeren gør. Men den Dag Retsplejereformen træder i Kraft, tror jeg ogsaa, Dommerstanden vil være glad ved det, i det mindste de yngre ville være glade ved den, fordi deres Personlighed vil ligesom vokse under dette Arbejde, at de vide, at Offentligheden kontrollerer alt, hvad der bringes for dem, og derefter ser, hvorledes Dommeren træffer sin Afgørelse. I Sagførerstanden er det paa samme Maade. Personligt vilde det kun have været til Skade for mig i min tidligere Virksomhed, om Retsreformen traadte i Kraft, thi forinden kunde jeg procedere ikke alene ved Højesteret, men ogsaa ved begge Overretter, baade den i Viborg og København, idet jeg kunde diktere mine Indlæg. Naar Retsplejereformen traadte i Kraft, var jeg klar over, at jeg maatte renoncere paa en Del af denne Virksomhed ved alle Retter, idet jeg ikke personlig kunde være til Stede paa to Steder paa én Gang, og min Virksomhed ved Højesteret var saa udstrakt, at jeg maatte have indskrænket mig dertil. Men den Dag Retsplejereformen træder i Kraft, tvivler jeg ikke om, at Sag-